

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/241.00.1/Б/ОК6- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 30 / 1

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Державного університету
«Житомирська політехніка»

протокол від ___ грудня 2024 р.
№ _____

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ для проведення практичних занять з навчальної дисципліни «Економіко-математичні методи і моделі»

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр»
спеціальності 24 Сфера обслуговування
освітньо-професійна програма 241 «Готельно-ресторанна справа»
факультет ___ бізнесу та сфери обслуговування _____
(назва факультету)
кафедра ___ інформаційних систем в управлінні та обліку
(назва кафедри)

Рекомендовано на засіданні
кафедри ___ інформаційних
систем в управлінні та обліку ___
(назва кафедри)

29 серпня 2023 р.,
протокол № 6

Розробник: д.е.н., проф., професорка кафедри інформаційних систем в
управлінні та обліку Ірина ЗАМУЛА
(науковий ступінь, посада, ПРІЗВИЩЕ, власне ім'я)

Житомир
2023

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/241.00.1/Б/ОК6- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 30 / 2

ЗМІСТ

Вступ

Програма дисципліни

Тема 1. Зміст аналізу господарської діяльності підприємства та основні показники її оцінки

Тема 2. Предмет та види АГД

Тема 3. Організація та інформаційне забезпечення АГД

Тема 4. Метод та методика АГД

Тема 5. Методика факторного аналізу

Тема 6. Теоретичні основи аналізу фінансового стану підприємства

Тема 7. Загальна оцінка фінансового стану підприємства

Рекомендована література

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/241.00.1/Б/ОК6- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 30 / 3

ВСТУП

Метою вивчення дисципліни є формування теоретичних знань та практичних навичок в частині економіко-математичних методів і моделей для вирішення аналітичних завдань, сформованих власником в процесі управління господарською діяльністю.

Завданнями дисципліни є вивчення економіко-математичних методів і моделей аналізу господарської діяльності, технології їх застосування для пошуку резервів підвищення конкурентоспроможності та ефективності діяльності суб'єкта господарювання і його структурних підрозділів, об'єктивної оцінки досягнених результатів економічної діяльності взагалі та її складових елементів (операційної, фінансової та інвестиційної) в статистиці, динаміці та у взаємозв'язку, а також формулювання економічно-обґрунтованих аналітичних висновків та надання пропозицій.

Зміст навчальної дисципліни направлений на формування наступних **компетентностей**, визначених стандартом вищої освіти зі спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа»:

ЗК 05. Здатність працювати в команді.

ЗК 09. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 10. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

СК 01. Розуміння предметної області і специфіки професійної діяльності.

Отримані знання з навчальної дисципліни стануть складовими наступних **програмних результатів** навчання за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування»:

ПРН 03. Вільно спілкуватися з професійних питань державною та іноземною мовами усно і письмово.

ПРН 11. Застосовувати сучасні інформаційні технології для організації роботи закладів готельного та ресторанного господарства.

3. Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1. ОСНОВИ АНАЛІЗУ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Тема 1. Зміст аналізу господарської діяльності підприємства та основні показники її оцінки

Наукові основи і філософське розуміння аналізу господарської діяльності як складової економічного аналізу. Зміст та завдання аналізу господарської діяльності. Місце та роль АГД в системі управління підприємством. Оцінка основних показників господарської діяльності підприємства

Тема 2. Предмет та види АГД

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/241.00.1/Б/ОК6- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 30 / 4

Предмет та об'єкти АГД. Принципи АГД. Види АГД. Зв'язок АГД з іншими дисциплінами.

Тема 3. Організація та інформаційне забезпечення АГД

Загальні підходи до організації АГД. Інформаційне забезпечення АГД. Підготовка інформаційної бази для потреб аналізу. Оформлення результатів аналізу.

Тема 4. Метод та методика АГД підприємства

Метод АГД, його особливості. Класифікація методичних прийомів та способів АГД. Методичний прийом порівняння в аналітичних дослідженнях: особливості застосування. Використання абсолютних, відносних та середніх величин в АГД. Побудова рядів динаміки для потреб економіки. Індекси, їх види та порядок розрахунку. Прийом групування інформації в АГД. Використання прийому балансового узагальнення в АГД. Прийоми графічного та табличного відображення аналітичних даних в АГД. Методика комплексного АГД.

Тема 5. Методика факторного аналізу

Поняття та завдання факторного аналізу. Класифікація факторів для потреб АГД. Моделювання факторних систем. Способи виміру впливу факторів в детермінованому аналізі. Способи вивчення взаємозв'язків в кореляційному аналізі.

МОДУЛЬ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Тема 6. Теоретичні основи аналізу фінансового стану підприємства

Необхідність та сутність фінансового аналізу. Завдання фінансового аналізу. Роль фінансового аналізу в прийнятті управлінських рішень. Напрямки та принципи фінансового аналізу. Класифікація видів фінансового аналізу. Інструментарій фінансового аналізу. Зародження та розвиток фінансового аналізу. Роль фінансового аналізу в роботі бухгалтера, фінансиста, контролера.

Джерела інформації для проведення фінансового аналізу. Вимоги до інформаційної бази фінансового аналізу. Взаємозв'язок методичного та інформаційного забезпечення аналізу фінансового стану підприємств. Характеристика форм фінансової звітності. Основні елементи фінансового стану підприємства. Методологічна послідовність та порядок розрахунків й аналізу показників фінансового стану підприємства.

Тема 7. Загальна оцінка фінансового стану підприємства

Основні елементи фінансового стану підприємства. Методологічна послідовність та порядок розрахунків й аналізу показників фінансового стану підприємства. Зміст експрес-аналізу фінансового стану підприємства. Підготовчий етап. Побудова аналітичного балансу. Ознаки «нормального» балансу. «Хворі» статті звітності. Комплексна експрес-оцінка фінансово-майнового стану підприємства.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/241.00.1/Б/ОК6- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 30 / 5

ТЕМА 1. ЗМІСТ АНАЛІЗУ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ ЇЇ ОЦІНКИ

План практичного заняття

1. Зміст та значення аналізу господарської діяльності підприємства.
2. Предмет, об'єкт та види аналізу господарської діяльності.
3. Організація та інформаційне забезпечення аналізу господарської діяльності.
4. Основні аналітичні показники оцінки господарської діяльності підприємства.

Навчальні завдання

Задачі до теми 1 з практикуму Олійник О.В. Економічний аналіз: Практикум для студентів вищих навчальних закладів економічних спеціальностей. / За ред. д.е.н, проф. Ф.Ф. Бутинця – 2-е вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП “Рута”, 2003. – 496 с.

Тестові завдання

1. Аналіз як метод наукового пізнання дійсності означає:
 - а) розкладання об'єкту, що вивчається, на частини, на властиві цьому об'єкту складові;
 - б) поєднання окремих складових явища або предмета;
 - в) метод переходу від знання окремих фактів до знання загального;
 - г) метод руху думки від загального до часткового, виведення із загальних посилянь наслідків часткового характеру;
 - д) виявлення зв'язків і залежностей між окремими частинами на підставі поєднання окремих складових.
2. Синтез як загальнонауковий метод передбачає:
 - а) метод руху думки від загального до часткового, виведення із загальних посилянь наслідків часткового характеру
 - б) метод переходу від знання окремих фактів до знання загального;
 - в) поєднання окремих складових явища або предмета, виявлення зв'язків із залежностей між окремими частинами;
 - г) розкладання об'єкта, що вивчається, на частини, на властиві цьому об'єкту складові;
 - д) правильної відповіді не запропоновано.
3. Спосіб дослідження причинних зв'язків, за яким дослідження проводиться від окремого до загального, від вивчення окремих факторів до узагальнень, від причин до результатів – це метод:
 - а) індукції; б) дедукції;
 - в) інтегральний; г) індексний;
 - д) синтезу;
4. Індукція – це:
 - а) метод руху думки від загального до часткового, виведення із загальних посилянь наслідків часткового характеру;
 - б) метод переходу від знання окремих фактів до знання загального;
 - в) метод дослідження, який полягає в уявному розподілі явища або процесу на складові та виділенні його окремих сторін, виявленні основи;
 - г) поєднання раніше розподілених елементів досліджуваного об'єкту в єдине ціле;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/241.00.1/Б/ОК6- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 30 / 6

д) правильної відповіді не запропоновано.

5. Визначення відповідності стану економічної системи її цільовим параметрам функціонування та потенційним можливостям – це:

- а) пошукова функція;
- б) діагностична функція; в) оціночна функція;
- г) інформаційна функція; д) комунікативна функція.

6. До функцій аналізу господарської діяльності належать:

- а) оціночна, діагностична, контрольна; б) аналітична, діагностична, пошукова; в) оціночна, діагностична, пошукова; г) аналітична, оціночна, контрольна;
- д) аналітична, синтетична, індикативна;

7. Виявлення невикористаних резервів і потенційних можливостей зміни та розвитку економічної системи, обґрунтування механізмів їх мобілізації – це:

- а) пошукова функція;
- б) діагностична функція; в) оціночна функція;
- г) інформаційна функція; д) комунікативна функція.

8. Встановлення причинно-наслідкових змін економічної системи у кількісному та якісному вимірюванні впливу факторів на цю зміну та розвиток – це:

- а) пошукова функція;
- б) діагностична функція; в) оціночна функція;
- г) інформаційна функція; д) комунікативна функція.

9. Діагностична функція аналізу господарської діяльності – це:

- а) виявлення невикористаних резервів і потенційних можливостей зміни та розвитку економічної системи;
- б) встановлення причинно-наслідкових змін економічної системи у кількісному та якісному вимірюванні впливу факторів на цю зміну та розвиток;
- в) обґрунтування механізмів мобілізації виявлених невикористаних резервів;
- г) визначення відповідності стану економічної системи її цільовим параметрам функціонування та потенційним можливостям;
- д) визначення платоспроможності та фінансової стійкості підприємства.

10. Пошукова функція аналізу господарської діяльності – це:

- а) виявлення невикористаних резервів і потенційних можливостей зміни та розвитку економічної системи, обґрунтування механізмів їх мобілізації;
- б) визначення відповідності стану економічної системи її цільовим параметрам функціонування та потенційним можливостям;
- в) встановлення причинно-наслідкових змін економічної системи у кількісному та якісному вимірюванні впливу факторів на цю зміну та розвиток;
- г) виявлення зв'язків і залежностей між окремими частинами на підставі поєднання окремих складових;
- д) встановлення порушень нормального ходу економічних процесів за ознаками характерними тільки для цих порушень.

11. Оціночна функція аналізу господарської діяльності – це:

- а) виявлення невикористаних резервів і потенційних можливостей зміни та розвитку економічної системи, обґрунтування механізмів їх мобілізації;
- б) визначення відповідності стану економічної системи її цільовим параметрам функціонування та потенційним можливостям;
- в) встановлення причинно-наслідкових змін економічної системи у кількісному та якісному вимірюванні впливу факторів на цю зміну та розвиток;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/241.00.1/Б/ОК6- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 30 / 7

г) визначення платоспроможності та фінансової стійкості підприємства; д) виявлення ймовірності банкрутства підприємства.

12. Сукупним об'єктом аналізу господарської діяльності є вивчення:

- а) господарської діяльності підприємства;
- б) зовнішніх процесів господарської діяльності; в) внутрішніх факторів господарської діяльності; г) огляд економічної діяльності держави в цілому; д) правильна відповідь відсутня.

13. Який показник характеризує відношення усіх поточних активів докороткострокових зобов'язань:

- а) коефіцієнт покриття;
- б) коефіцієнт швидкої ліквідності;
- в) коефіцієнт абсолютної ліквідності;
- г) правильний варіант відповіді відсутній.

14. Платоспроможність підприємства – це:

- а) здатність підприємства відповідати за зобов'язаннями; б) здатність перетворювати активи у грошову форму;
- в) фінансовий результат від реалізації; г) наявність грошей в касі.

15. Рентабельність продукції 23 % означає, що:

- а) на 1 грн витрат одержано 23 грн прибутку; б) на 1 грн витрат одержано 2,3 грн прибутку; в) на 1 грн витрат одержано 0,23 грн прибутку; г) на 1 грн витрат одержано 230 грн прибутку.

16. Яким буде фінансовий результат від операційної діяльності підприємства, виходячи з наступної інформації:

- валовий прибуток – 28000 грн.;
- доходи від операційної оренди активів – 6000 грн.;
- адміністративні витрати – 12000 грн.; витрати на збут – 7000 грн.;
- інші операційні витрати – 4000 грн.:

а) $28000 + 6000 - 12000 - 7000 + 4000$;

б) $28000 + 6000 + 12000 - 7000 - 4000$;

в) $28000 + 6000 - 12000 - 7000 - 4000$;

г) правильний варіант відповіді відсутній.

17. Аналіз, який базується на функціях, які виконує об'єкт, і зорієнтований на оптимальні методи їх реалізації на всіх стадіях життєвого циклу продукції (робіт, послуг) – це:

- а) порівняльний аналіз; б) діагностичний аналіз;
- в) функціонально-вартісний аналіз; г) факторний аналіз;
- д) соціальний аналіз.

18. Аналіз, при якому висновки надаються за результатами обстеження тільки частини об'єктів – це:

- а) суцільний аналіз; б) вибірковий аналіз;
- в) діагностичний аналіз; г) локальний аналіз;
- д) тематичний аналіз.

19. Показниками ефективності використання оборотних активів підприємства є:

- а) рентабельність продукції, рентабельність активів, рентабельність реалізації; б) фондододача, фондомісткість, фондоозброєність;

в) коефіцієнт оборотності та тривалість одного обороту; г) продуктивність праці та трудомісткість;

д) коефіцієнт поточної ліквідності та коефіцієнт абсолютної ліквідності.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/241.00.1/Б/ОК6- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 30 / 8

- 20.** Показниками ефективності використання основних засобів підприємства є:
- а) продуктивність праці та трудомісткість;
 - б) коефіцієнт оборотності та тривалість одного обороту; в) фондівдача, фондомісткість, фондоозброєність;
 - г) рентабельність продукції, рентабельність активів рентабельність реалізації; д) коефіцієнт фінансової стійкості та коефіцієнт автономії.
- 21.** Продуктивність праці розраховується як відношення:
- а) вартості випуску продукції до операційних витрат; б) валового прибутку до фонду оплати праці;
 - в) собівартості продукції до чисельності працюючих; г) чистого доходу до чисельності працюючих;
 - д) чисельності працюючих до чистого доходу.
- 22.** Різниця між чистим доходом та собівартістю продукції – це:
- а) рентабельність продукції;
 - б) валова продукція;
 - в) виручка від реалізації продукції; г) реалізована продукція;
 - д) валовий прибуток.
- 23.** Фондовіддача основних засобів визначається як відношення:
- а) вартості основних засобів до собівартості готової продукції; б) чисельності працівників до вартості основних засобів;
 - в) вартості валової продукції до вартості основних засобів;
 - г) суми нарахованого зносу до первісної вартості основних засобів; д) вартості основних засобів до чистого доходу.
- 24.** Фондовіддача, фондомісткість, фондоозброєність - це показники:
- а) ефективності використання оборотних активів підприємства;
 - б) ефективності використання матеріальних ресурсів підприємства; в) ефективності використання трудових ресурсів;
 - г) ефективності використання основних засобів підприємства; д) фінансової стійкості.
- 25.** Фондомісткість основних засобів визначається як відношення:
- а) вартості основних засобів до собівартості готової продукції; б) вартості валової продукції до вартості основних засобів;
 - в) суми нарахованого зносу до первісної вартості основних засобів; г) вартості основних засобів до чистого доходу;
 - д) вартості основних засобів до чисельності працюючих.
- 26.** Фондоозброєність визначається як відношення:
- а) вартості основних засобів до випуску продукції в натуральних вимірниках; б) вартості валової продукції до вартості основних засобів;
 - в) вартості основних засобів до чисельності працюючих; г) чисельності працюючих до вартості основних засобів;
 - д) чисельності працюючих до кількості виготовленої продукції.
- 27.** Як визначається тривалість одного обороту оборотних активів?
- а) відношенням обсягу реалізації продукції до середніх залишків оборотних засобів; б) відношенням вартості оборотних активів до суми поточних зобов'язань;
 - в) відношенням тривалості періоду, що аналізується, до коефіцієнту оборотності оборотних активів;
 - г) добутком коефіцієнтів оборотності та закріплення;
 - д) відношенням середніх залишків оборотних засобів до обсягу реалізації.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/241.00.1/Б/ОК6- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 30 / 9

28. Відношення валового прибутку до собівартості продукції – це показни:

- а) фондівдачі;
- б) рентабельності активів; в) рентабельності продукції;
- г) рентабельності реалізації продукції;
- д) витрат на 1 гривню товарної продукції.

29. Відношення валового прибутку до суми чистого доходу – це показник:

- а) рентабельності фінансової діяльності;
- б) рентабельності активів; в) рентабельності продукції;
- г) рентабельності реалізації продукції;
- д) рентабельності інвестиційної діяльності.

30. Відношення вартості валової продукції до чисельності працюючих – це показник:

- а) коефіцієнт постійності кадрів; б) коефіцієнт плинності кадрів; в) продуктивності праці;
- г) трудомісткості продукції;
- д) фондоозброєність працівників.

31. Показник, який розраховується як відношення середньорічної вартості основних засобів до обсягу виробництва – це:

- а) коефіцієнт придатності основних засобів; б) фондівдача;
- в) фондомісткість;
- г) фондоозброєність;
- д) коефіцієнт оновлення основних засобів.

32. Показник, який розраховується як відношення середньорічної вартості основних засобів до середньоспискової чисельності робітників, – це:

- а) фондоозброєність;
- б) коефіцієнт придатності основних засобів; в) коефіцієнт оновлення основних засобів;
- г) фондівдача;
- д) фондомісткість.

33. Визначити коефіцієнт покриття, якщо відомі наступні дані з балансу: 1) грошові кошти та поточні фінансові інвестиції становлять 548,3 тис. грн.; 2) поточна дебіторська заборгованість – 3856,1 тис. грн.; 3) запаси та інші оборотні активи – 17858,3 тис. грн.; 4) необоротні активи – 20038,0 тис. грн.; 5) поточні зобов'язання – 7681,3 тис. грн.; 6) довгострокові зобов'язання – 5000,0 тис. грн.; власний капітал – 29619,4 тис. грн.:

- а) 0,08;
- б) 0,60;
- в) 2,90;
- г) 5,66;
- д) 0,07.

35. Зміна показника фондоозброєності є позитивною тенденцією, якщо:

- а) фондоозброєність зростає паралельно зі зростанням показника продуктивності праці;
- б) фондоозброєність зменшується паралельно зі зростанням показника продуктивності праці;
- в) фондоозброєність зростає паралельно зі зростанням показника фондівдачі;
- г) фондоозброєність зменшується паралельно зі зростанням показника фондівдачі;
- д) всі відповіді правильні.

36. Оперативний аналіз здійснюється:

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/241.00.1/Б/ОК6- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 30 / 10

а) перед прийняттям рішення про здійснення господарських операцій; б) після виконання господарських операцій;

в) за декілька попередніх звітних періодів;

г) під час здійснення господарського процесу; д) по закінченню звітного періоду.

37. Аналіз діяльності окремих підрозділів – це:

а) суцільний аналіз; б) вибірковий аналіз;

в) діагностичний аналіз; г) локальний аналіз.

д) внутрішньогосподарський аналіз.

38. Аналіз, який проводять технічні служби підприємства; предметом є причинно-наслідкові зв'язки, що є результатом взаємодії технічних та економічних процесів:

а) діагностичний аналіз; б) маржинальний аналіз;

в) техніко-економічний аналіз; г) факторний аналіз;

д) стратегічний аналіз.

39. Вид аналізу, який полягає у вивченні взаємозв'язку та співвідношення витрат, обсягу і прибутку, у розподілі витрат на постійні та змінні; дає можливість управляти валовим прибутком, оптимізувати його параметри залежно від відхилень рівнів обсягу, питомих змінних витрат, ціни одиниці продукції тощо:

а) СVP-аналіз;

б) функціонально-вартісний аналіз; в) АВС-аналіз;

г) факторний аналіз;

д) діагностичний аналіз.

40. Сутність функціонально-вартісного аналізу полягає у:

а) виявленні оптимального співвідношення між споживчою вартістю продукту та витрат на його виробництво;

б) оцінки ймовірності банкрутства;

в) розрахунку ринкової частки продукту; г) розрахунку точки беззбитковості;

д) оцінці сильних та слабких сторін діяльності підприємства.

Програмні питання для самостійного вивчення теми

5. Охарактеризувати аналіз як спосіб розвитку економічного мислення.

6. Пояснити сутність діалектичного тандему “аналіз-синтез”.

7. Назвати та охарактеризувати, за допомогою яких методів пізнання відбувається перехід від аналізу до синтезу.

8. Розкрити зміст економічного аналізу.

9. Охарактеризувати основні функції економічного аналізу.

10. Вказати завдання, що постають перед економічним аналізом.

11. Розкрити визначальні риси економічного аналізу.

12. Вказати, яке місце і роль аналізу в системі управління підприємством.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/241.00.1/Б/ОК6- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 30 / 11

ТЕМА 2. ПРЕДМЕТ ТА ВИДИ АГД

План практичного заняття

1. Особливості методу аналізу господарської діяльності підприємства
2. Методичний прийом порівняння в аналітичних дослідженнях
3. Використання абсолютних, відносних та середніх величин в аналізі господарської діяльності підприємства
4. Побудова рядів динаміки для потреб аналізу господарської діяльності підприємства
5. Індокси, їх види та порядок розрахунку
6. Прийом групування інформації в аналізі господарської діяльності
7. Прийом балансового узагальнення
8. Прийоми графічного і табличного відображення даних в аналізі господарської діяльності підприємства
9. Особливості застосування евристичних прийомів

Навчальні завдання

Задачі до теми 2 з практикуму Олійник О.В. Економічний аналіз: Практикум для студентів вищих навчальних закладів економічних спеціальностей. / За ред. д.е.н, проф. Ф.Ф. Бутинця – 2-е вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП “Рута”, 2003. – 496 с.

Тестові завдання

1. Сукупність прийомів, способів, засобів, що застосовуються у процесі проведення економічного аналізу в раніше визначеній послідовності для досягнення поставленої мети, є:
 - а) методом;
 - б) методичним прийомом;
 - в) математичною дією;
 - г) індукцією;
 - д) методикою.
2. До загальнонаукових методів пізнання відносяться:
 - а) формалізація, моделювання, детермінований факторний аналіз;
 - б) індукція, дедукція, ряди динаміки, групування;
 - в) аналіз, синтез, абсолютні, відносні та середні величини;
 - г) аналіз, синтез, порівняння, експеримент, формалізація;
 - д) балансове узагальнення, індексний метод, факторний аналіз.
3. Методичні прийоми аналізу господарської діяльності, в основу яких лягають:
 - а) статистичними;
 - б) загальнонауковими;
 - в) евристичними;
 - г) кореляційними;
 - д) формалізованими.
4. До абсолютних показників належать:
 - а) темп зростання чисельності працівників;
 - б) рентабельність продукції;
 - в) обсяг реалізованої продукції;
 - г) індекс цін;
 - д) плинність кадрів.
5. Абсолютне відхилення значень визначається:

$$\Delta y = y_1 - y_0$$

$$t_1 = \frac{y_1}{y_0} \times 100$$

$$T_1 = \frac{y_1}{y_0} \times 100 - 100$$

$$K = \frac{T_a}{T_b}$$

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/241.00.1/Б/ОК6- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 30 / 12

- б) ;
в) ;
г) ;
д) .

$$T_i = \frac{y_1 - y_0}{y_0} \times 100$$

6. Комплексною одиницею виміру абсолютних величин є:
а) гривні;
б) тонно-кілометр; в) метр;
г) правильний варіант відповіді відсутній.
7. Показник, що розраховується як різниця між двома рівнями динамічного ряду, називається:
а) абсолютний приріст; б) темп приросту;
в) темп зростання;
г) абсолютне значення одного відсотку приросту; д) відносне відхилення.
8. Показник, який показує, на скільки відсотків один рівень динамічного ряду більше (або менше) базового рівня, називається:
а) абсолютний приріст; б) темп приросту;
в) темп зростання;
г) абсолютне значення одного відсотку приросту; д) відносне відхилення.
9. Відносна величина координати відображає:
а) співвідношення частин цілого між собою;
б) відношення планового рівня звітного періоду до базового рівня;
в) співвідношення величини явища з величиною будь-якого іншого явища; г) ступінь розповсюдження явища в певному середовищі;
д) ступінь обґрунтованості планового завдання.
10. Відносна величина, яка показує співвідношення ефекту з ресурсами або витратами:
а) ефективності; б) динаміки;
в) інтенсивності; г) порівняння.
11. Відносна величина, яка характеризує ступінь розповсюдження, розвитку явища у відповідному середовищі:
а) ефективності; б) динаміки;
в) інтенсивності; г) порівняння.
12. Відносний показник, який розраховується як частка від ділення двох рівнів динамічного ряду і показує у скільки разів показник, що аналізується, більший або менший за базисний – це:
а) абсолютний приріст;
б) абсолютне значення одного відсотку приросту; в) середній абсолютний приріст; г) темп зростання;
д) середній абсолютний темп зростання.
13. Відносний показник, який характеризує зміну явища в часі:
а) ефективності; б) динаміки;
в) інтенсивності; г) порівняння;
д) екстенсивності.
14. Відносний показник, який характеризує питому вагу окремих частин в загальному обсязі сукупності:
а) ефективності; б) динаміки;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/241.00.1/Б/ОК6- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 30 / 13

в) структури; г) порівняння; д) координації.

15. Відношення частини до цілого в межах однієї сукупності – це відносний показник:

- а) структури; б) координації; в) динаміки;
- г) виконання плану; д) порівняння.

16. Співвідношення величини явища з величиною будь-якого іншого явища або з величиною цього явища, але взятою за інший час або за іншим об'єктом, відображають:

- а) абсолютні величини; б) середні величини;
- в) натуральні величини; г) показники динаміки; д) відносні величини.

17. Співвідношення частин цілого між собою характеризують:

- а) відносні величини структури;
- б) відносні величини ефективності; в) відносні величини координації; г) відносні величини порівняння;
- д) відносні величини інтенсивності.

18. Характеризують кількісні розміри явища в одиницях ваги, обсягу, довжини, площі, вартості, не враховуючи розмір інших явищ:

- а) факторні величини; б) середні величини; в) відносні величини;
- г) структурні величини; д) абсолютні величини.

19. Частка робітників у загальній чисельності працівників підприємства це:

- а) абсолютна величина;
- б) відносна величина координації; в) відносна величина структури;
- г) відносна величина інтенсивності; д) відносна величина порівняння.

20. Динаміку показника валового прибутку підприємства можна вивчити за допомогою:

- а) горизонтального аналізу; б) вертикального аналізу; в) групування;
- г) неформалізованих методів; д) балансового узагальнення.

21. За складністю побудови розрізняють два типи групувань:

- а) прості і типологічні;
- б) структурні і типологічні; в) аналітичні і комбіновані; г) аналітичні і прості;
- д) прості і комбіновані.

22. Групування, які дозволяють вивчати внутрішню будову показників, називають:

- а) типологічними; б) структурними; в) аналітичними; г) простими;
- д) комбінованими.

23. Яке групування призначене для виявлення взаємозв'язку, взаємозумовленості та взаємодії між досліджуваними явищами:

- а) структурні групування; б) типологічні групування; в) специфічні групування;
- г) аналітичні (факторні) групування; д) бухгалтерські групування.

24. Розподіл якісно неоднорідної інформації на однорідні групи, тобто виділення соціально-економічних типів передбачає:

- а) типологічне групування; б) структурне групування; в) аналітичне групування; г) комбіноване групування; д) просте групування.

25. Для визначення темпів змін досліджуваного явища за кожний окремий період порівняно з попереднім обчислюють:

- а) базисний темп зростання;
- б) ланцюговий темп зростання; в) питому вагу показника;
- г) абсолютний приріст;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/241.00.1/Б/ОК6- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 30 / 14

д) абсолютне значення одного відсотку приросту.

26. Для відображення розвитку аналізованого показника у часі застосовують:

- а) методи лінійного програмування; б) ряди динаміки;
- в) метод мозкового штурму;
- г) кореляційно-регресійний аналіз; д) прийоми елімінування.

27. Для визначення внутрішньої будови явища використовується:

- а) горизонтальне порівняння; б) вертикальне порівняння; в) трендове порівняння;
- г) багатовимірне порівняння; д) одновимірне порівняння.

28. Порівняння фактичних даних з плановими проводиться для:

- а) для обґрунтування нормативів;
- б) визначення тенденцій розвитку економічних процесів; в) виявлення резервів виробництва;
- г) визначення ступеня виконання плану;
- д) перевірки обґрунтованості планових показників.

29. Середні величини в економічному аналізі характеризують:

- а) узагальнену кількісну характеристику сукупності однорідних явищ за певною ознакою;
- б) кількісні розміри явища у відповідних одиницях виміру; в) співвідношення величини окремих явищ;
- г) класифікаційні групи за ознаками, істотними з точки зору розв'язання конкретних аналітичних завдань;
- д) співвідношення величини неоднорідних явищ.

30. Прийом балансового узагальнення в аналізі господарської діяльності передбачає:

- а) вивчення взаємозв'язку та співвідношення витрат, обсягу і прибутку, розподілу витрат на постійні та змінні;
- б) консолідацію фінансової звітності; в) складання бухгалтерського балансу;
- г) методика комплексного та системного вивчення і вимірювання впливу факторів на величину результативних показників;
- д) вивчення співвідношення двох груп взаємопов'язаних економічних показників, підсумки яких повинні бути однаковими.

31. Прийом аналізу, який полягає у формуванні з масиву даних,

що аналізуються, класифікаційних груп за ознаками називається:

- а) порівняння; б) балансовий; в) графічний; г) групування;
- д) середніх величин.

32. Як підрахувати абсолютний приріст показника X:

- а) $x_1 : x_0$;
- б) $x_1 - x_0$;
- в) $x_1 : x_0 - 1$;
- г) $1 - x_1 : x_0$.

33. Як підрахувати темп зростання показника X:

- а) $x_1 : x_0$;
- б) $x_1 - x_0$;
- в) $x_1 : x_0 - 1$;
- г) $1 - x_1 : x_0$;
- д) $x_0 : x_1$.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/241.00.1/Б/ОК6- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 30 / 15

34. Як підрахувати темп приросту показника X:

- а) $x_0 : x_1$;
- б) $x_1 - x_0$;
- в) $x_1 : x_0 - 1$;
- г) $1 - x_1 : x_0$.

35. Як розрахувати абсолютний розмір 1% приросту продукції:

- а) відношенням фактичного випуску продукції до базового періоду;
- б) відношенням планового випуску звітного періоду до базового планового періоду;
- в) відношенням абсолютного приросту на його темп;
- г) відношенням темпу зростання на абсолютний приріст.

36. Яке порівняння показників дає можливість визначити ступінь виконання плану (прогнозу) за період часу, що досліджується (день, декада, місяць, квартал, рік):

- а) порівняння фактичних показників з плановими; б) порівняння вихідних умов діяльності;
- в) порівняння фактичних показників з нормативними; г) зіставлення паралельних і динамічних рядів;
- д) порівняння різних показників діяльності.

37. Який взаємозв'язок існує між відносними величинами динаміки, планового завдання та виконання плану:

- а) відносна величина динаміки дорівнює різниці відносних величин виконання плану та планового завдання;
- б) відносна величина динаміки дорівнює частці від ділення відносної величини виконання планового завдання на величину виконання плану;
- в) відносна величина динаміки дорівнює частці від ділення відносної величини виконання плану на величину планового завдання;
- г) відносна величина динаміки дорівнює добутку відносних величин виконання плану та планового завдання;
- д) взаємозв'язок між величинами відсутній.

38. Які аналітичні завдання вирішують при зіставленні у процесі порівняння фактичних показників діяльності підприємства з їх плановими значеннями:

- а) контроль за витратами та формуванням собівартості продукції; б) оцінка виконання плану на підприємстві;
- в) ранжирування підприємств за результатами їх діяльності;
- г) встановлення тенденцій розвитку економічних явищ та процесів на підприємстві; д) виявлення резервів.

39. Якщо потрібно вивчити співвідношення двох груп взаємопов'язаних економічних показників, підсумки яких мають бути однаковими, застосовують:

- а) середні величини; б) прийом порівняння;
- в) прийом визначення структури; г) балансове узагальнення;
- д) прийом відносних величин.

40. Вид порівняльного аналізу, за якого зіставлення проводяться за одним або декількома показниками одного об'єкта або декількох об'єктів за одним показником:

- а) вертикальний; б) горизонтальний; в) багатовимірний; г) одновимірний; д) прогнозний.

41. Вид порівняльного аналізу, що застосовується при порівнянні показників заряд періодів (років) та визначення основної тенденції динаміки показника, називається:

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/241.00.1/Б/ОК6- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 30 / 16

- а) горизонтальним; б) одновимірним; в) вертикальним; г) трендовим;
д) багатовимірним.

42. Вид порівняльного аналізу, який використовується для визначення абсолютних і відносних відхилень фактичного рівня досліджуваних показників від рівня, взятого за базу порівняння:

- а) вертикальний; б) горизонтальний; в) багатовимірний; г) одновимірний; д) прогнозний.

43. За допомогою вертикального аналізу фінансових результатів визначається:

- а) зміна фактичних показників фінансових результатів порівняно з плановими; б) зміна структури фінансових результатів;
в) динаміка показників прибутку;
г) зміна ефективності діяльності підприємства;
д) середньогалузеві показники прибутку.

44. Вид порівняльного аналізу, який проводиться зіставлення результатів діяльності декількох суб'єктів господарювання за широким набором показників; може використовуватися для визначення рейтингу кожного підприємства в сукупності підприємств:

- а) вертикальний; б) горизонтальний; в) багатовимірний; г) одновимірний; д) прогнозний.

45. Вид порівняльного аналізу, який використовується при вивченні структури економічних явищ та процесів, а також вплив факторів на рівень результативних показників шляхом порівняння їх величини до та після виміру впливу відповідного фактору:

- а) вертикальний; б) горизонтальний; в) багатовимірний; г) одновимірний; д) прогнозний.

Програмні питання для самостійного вивчення теми

1. Охарактеризувати предмет та об'єкти економічного аналізу.
2. Пояснити, хто відноситься до суб'єктів економічного аналізу.
3. Назвати та пояснити принципи економічного аналізу.
4. Назвати ознаки, що покладені в основу класифікації економічного аналізу.
5. Охарактеризувати види економічного аналізу за наступною схемою: завдання, зміст, організація.
6. Розкрити зв'язок економічного аналізу з іншими дисциплінами.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/241.00.1/Б/ОК6- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 30 / 17

ТЕМА 3. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АГД

План практичного заняття

1. Загальні підходи до організації АГД.
2. Інформаційне забезпечення АГД.
3. Підготовка інформаційної бази для потреб аналізу.
4. Оформлення результатів аналізу.

Навчальні завдання

Задачі до теми 3 з практикуму Олійник О.В. Економічний аналіз: Практикум для студентів вищих навчальних закладів економічних спеціальностей. / За ред. д.е.н, проф. Ф.Ф. Бутинця – 2-е вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП “Рута”, 2003. – 496 с.

Програмні питання для самостійного вивчення теми

1. Охарактеризувати організаційні форми економічного аналізу.
2. Навести порядок організації та контролю потоків інформаційного забезпечення аналітичного процесу.
3. Визначити специфіку аналітичної інформації.
4. Навести основні принципи організації аналітичної роботи на підприємстві.
5. Розкрити роль і функції окремих служб в організації та проведенні економічного аналізу.
6. Пояснити, в яких випадках доцільно організовувати відділ економічного аналізу на підприємстві.
7. Який порядок планування аналітичної роботи.
8. Охарактеризувати особливості організації та проведення аналізу зі сторони фінансово-кредитних установ.
9. Провести класифікацію джерел інформації, надати їх характеристику.
10. Охарактеризувати систему показників, що використовуються в економічному аналізі.
11. Назвати основні прийоми перевірки якості інформаційної бази аналітичних досліджень.
12. Розкрити порядок оформлення результатів проведеного економічного аналізу.

ТЕМА 4. МЕТОД ТА МЕТОДИКА АГД ПІДПРИЄМСТВА

План практичного заняття

1. Метод і методика економічного аналізу.
2. Методичні прийоми економічного аналізу.
 - 2.1. Особливості застосування методичного прийому порівняння в аналітичних дослідженнях.
 - 2.2. Застосування абсолютних, відносних і середніх величин в економічному аналізі.
 - 2.3. Побудова рядів динаміки для потреб економіки.
 - 2.4. Застосування індексів в економічному аналізі.
 - 2.5. Групування як методичний прийом економічного аналізу.
 - 2.6. Використання прийому балансового узагальнення в економічному аналізі.
 - 2.7. Прийоми графічного та табличного відображення даних в економічному аналізі.

Навчальні завдання

Задачі до теми 3 з практикуму Олійник О.В. Економічний аналіз: Практикум для студентів вищих навчальних закладів економічних спеціальностей. / За ред. д.е.н, проф. Ф.Ф. Бутинця – 2-е вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП “Рута”, 2003. – 496 с.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/241.00.1/Б/ОК6- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 30 / 18

Тестові завдання

1. Сукупність прийомів, способів, засобів, що застосовуються у процесі проведення економічного аналізу в раніше визначеній послідовності для досягнення поставленої мети, є:

- а) методом;
- б) методикою;
- в) власний варіант відповіді.

2. Вид порівняльного аналізу, що застосовується при порівнянні показників за ряд періодів (років) та визначення основної тенденції динаміки показника, називається:

- а) горизонтальним;
- б) вертикальним;
- в) трендовим.

3. Вид порівняльного аналізу, при якому порівняння проводяться за одним або декількома показниками одного об'єкта або декількох об'єктів за одним показником, називається:

- а) вертикальним;
- б) одновимірним;
- в) багатовимірним.

4. Порівняння фактичних даних з плановими проводиться для:

- а) визначення ступеня виконання плану;
- б) виявлення резервів виробництва;
- в) визначення тенденцій розвитку економічних процесів;
- г) перевірки обґрунтованості планових показників.

5. Співвідношення величини явища з величиною будь-якого іншого явища або з величиною цього явища, але взятою за інший час або за іншим об'єктом, відображають:

- а) відносні величини;
- б) абсолютні величини;
- в) середні величини;
- г) власний варіант відповіді.

6. Співвідношення частин цілого між собою характеризують:

- а) відносні величини структури;
- б) відносні величини ефективності;
- в) відносні величини інтенсивності;
- г) власний варіант відповіді.

7. Який взаємозв'язок існує між відносними величинами динаміки, планового завдання та виконання плану?

а) відносна величина динаміки дорівнює добутку відносних величин виконання плану та планового завдання;

б) відносна величина динаміки дорівнює частці від ділення відносної величини виконання плану на величину планового завдання;

в) відносна величина динаміки дорівнює частці від ділення відносної величини виконання планового завдання на величину виконання плану;

- г) власний варіант відповіді.

8. Комплексною одиницею виміру абсолютних величин є:

- а) людино-день;
- б) тонно-кілометр;
- в) метр;
- г) власний варіант відповіді.

9. Відношення планового рівня звітного періоду до базового рівня характеризує відносну величину:

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/241.00.1/Б/ОК6- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 30 / 19

- а) виконання плану;
- б) планового завдання;
- в) динаміки;
- г) власний варіант відповіді.

10. Середні величини в економічному аналізі характеризують:

- а) узагальнену кількісну характеристику сукупності однорідних явищ за певною ознакою;
- б) кількісні розміри явища у відповідних одиницях виміру;
- в) співвідношення величини окремих явищ;
- г) власний варіант відповіді.

11. Показник, що розраховується як різниця між двома рівнями динамічного ряду, називається:

- а) темп зростання;
- б) абсолютний приріст;
- в) темп приросту;
- г) власний варіант відповіді.

12. Для визначення темпів змін досліджуваного явища за кожний окремий період порівняно з попереднім обчислюють:

- а) базисний індекс;
- б) ланцюговий індекс;
- в) структуру показника;
- г) власний варіант відповіді.

Програмні питання для самостійного вивчення теми

1. Сутність методу економічного аналізу, його особливості на сучасному етапі.
2. Що розуміють під методичними прийомами економічного аналізу? Охарактеризувати логічні, математичні та евристичні прийоми економічного аналізу.
3. Поняття та класифікація методики економічного аналізу.
4. Назвати основні структурні елементи методики економічного аналізу.
5. Охарактеризувати порівняння як методичний прийом економічного аналізу.
6. Назвати та розкрити сутність видів порівняльного аналізу.
7. Назвати вимоги, яких слід дотримуватися при застосуванні прийому порівняння.
8. Які аналітичні результати можна отримати, застосовуючи методичний прийом порівняння?

ТЕМА 5. МЕТОДИКА ФАКТОРНОГО АНАЛІЗУ

План практичного заняття

1. Поняття та основні завдання факторного аналізу.
2. Етапи проведення факторного аналізу.
3. Види факторного аналізу.
4. Класифікація факторів в економічному аналізі та їх роль у вивченні причин, що впливають на виробничий процес.
5. Способи виміру впливу факторів в детермінованому аналізі.

Навчальні завдання

Задачі до теми 4 з практикуму Олійник О.В. Економічний аналіз: Практикум для студентів вищих навчальних закладів економічних спеціальностей. / За ред. д.е.н, проф. Ф.Ф. Бутинця – 2-е вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП “Рута”, 2003. – 496 с.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/241.00.1/Б/ОК6- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 30 / 20

Тестові завдання

1. Якщо зв'язок факторів з функціональним показником має функціональний характер, то це:
 - а) детермінований аналіз;
 - б) стохастичний аналіз;
 - в) статистичний аналіз;
 - г) власний варіант відповіді.
2. Факторним аналізом, що вивчає причини приросту результативних показників за минулі періоди, є:
 - а) динамічний аналіз;
 - б) статичний аналіз;
 - в) перспективний аналіз;
 - г) власний варіант відповіді.
3. Факторним аналізом, що використовується для дослідження факторів тільки одного рівня підпорядкування без їх деталізації на складові частини, є:
 - а) індуктивний аналіз;
 - б) дедуктивний аналіз;
 - в) одноступеневий аналіз.
4. Факторами, що діють в усіх галузях економіки, є:
 - а) виробничо-економічні;
 - б) загальні фактори;
 - в) специфічні.
5. Факторами, вплив яких відбувається періодично, є:
 - а) постійні;
 - б) основні;
 - в) специфічні.
6. Факторами, які пов'язані з кількісним, а не якісним приростом результативного показника, є:
 - а) інтенсивні;
 - б) екстенсивні;
 - в) непараметричні.
7. Факторами, що не підлягають кількісній оцінці, є:
 - а) суб'єктивні;
 - б) параметричні;
 - в) непараметричні.
8. Факторами, які виражають кількісну визначеність явищ, є:
 - а) кількісні фактори;
 - б) структурні;
 - в) якісні фактори.
9. Фактори, які виникають під впливом комплексу причин:
 - а) складні;
 - б) прості;
 - в) об'єктивні.
10. Факторами, що виражають умови, які забезпечують підприємницьку діяльність з точки зору організації виробничого (торговельного, будівельного чи будь-якого іншого) процесу, раціонального використання ресурсів, залучених для своєї діяльності, є:
 - а) соціально-економічні фактори;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/241.00.1/Б/ОК6- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 30 / 21

- б) загальні фактори;
- в) виробничо-економічні фактори.

Програмні питання для самостійного вивчення теми

1. Навести визначення терміну “факторний аналіз” і його основні завдання.
2. Дати характеристику видам факторного аналізу.
3. Розкрити поняття “фактор” в економічних дослідженнях. Прокласифікувати фактори в економічному аналізі.
4. Дати визначення детермінованої факторної моделі. Навести приклади.
5. Порядок моделювання у факторному аналізі. Назвати моделі, що використовуються у факторному аналізі.
6. Охарактеризувати прийоми побудови детермінованих факторних моделей.
7. Назвати способи виміру впливу факторів у детермінованому аналізі.
8. Перерахувати способи стохастичного факторного аналізу.
9. Описати алгоритм застосування найпростіших способів детермінованого факторного аналізу: способу ланцюгових підстановок, способу абсолютних різниць, способу відносних різниць.

ТЕМА 6. Теоретичні основи фінансового аналізу

Мета – вивчити теоретичні засади фінансового аналізу.

Завдання – вивчити поняття та виникнення фінансового аналізу, його джерела інформації та інструментарій, користувачів інформації фінансового аналізу, а також роль фінансового аналізу у роботі фінансиста і контролера; повторити способи проведення факторного аналізу.

1. Доповіді:

- “Роль фінансового аналізу в роботі бухгалтера”;
- “Роль фінансового аналізу в роботі фінансиста”;
- “Роль фінансового аналізу в роботі контролера”;
- “Виникнення та розвиток фінансового аналізу”.

2. Теоретичні завдання: опитування за матеріалами лекції:

- 1.1. Необхідність та сутність фінансового аналізу
- 1.2. Завдання фінансового аналізу
- 1.3. Зародження та розвиток фінансового аналізу
- 1.4. Роль фінансового аналізу в прийнятті управлінських рішень.
- 1.5. Напрямки та принципи фінансового аналізу
- 1.6. Класифікація видів фінансового аналізу
- 1.7. Інструментарій фінансового аналізу
- 1.8. Методи фінансового аналізу
- 1.9. Джерела інформації для проведення фінансового аналізу
- 1.10. Вимоги до інформаційної бази фінансового аналізу.

1. Практичні завдання: здійснити факторний аналіз способами ланцюгових підстановок, абсолютних, відносних різниць, часткової участі.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/241.00.1/Б/ОК6- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 30 / 22

3. *Самостійна робота*: оцінка фінансового стану підприємства на базі залишкових знань.

Тема 7. *Загальна оцінка фінансового стану підприємства*

Мета – вивчити загальну схему проведення фінансового аналізу.

Завдання – навчитися здійснювати перевірку фінансової звітності, горизонтальний і вертикальний аналіз балансу, оцінювати основні показники фінансового стану підприємства, робити загальний висновок за експрес-аналізом.

1. *Перевірка домашнього завдання.*

2. *Теоретичні завдання*: опитування за матеріалами лекції

2.1. Основні елементи фінансового стану підприємства

2.2. Порядок розрахунків й аналізу показників фінансового стану підприємства

2.3. Експрес-аналіз фінансового стану підприємства

2.4. Методологічні основи проведення поглибленого аналізу фінансового стану підприємства

3. *Практичні завдання.* На основі фінансової звітності підприємства здійснити експрес-аналіз фінансового стану підприємства:

1. перевірка фінансової звітності;

2. побудова аналітичного балансу;

3. оцінка ознак “нормального” та “незадовільного” балансу;

4. оцінка основних показників фінансового стану підприємства;

5. факторний аналіз одного з показників;

6. загальний висновок за експрес-аналізом.

4. *Самостійна робота.*

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/241.00.1/Б/ОК6- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 30 / 23

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Грицаєнко Г. І., Грицаєнко М. І. Аналіз господарської діяльності : навчальний посібник. Мелітополь: Люкс, 2021. – 260 с. URL: <http://elar.tsatu.edu.ua/bitstream/123456789/14328/1/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%90%D0%93%D0%94%202021%20%D0%B4%D0%BB%D1%8F%20%D1%81%D0%B0%D0%B9%D1%82%D0%B0.pdf>
2. Аналіз господарської діяльності: теорія, методика, розбір конкретних ситуацій. Під редакцією К. Ковальчук. Центр навчальної літератури, 2019. 328 с.
3. Економічний аналіз: теорія і практика: навчально-методичний посібник [для бакалаврів, магістрів та аспірантів напряму підготовки 051 "Економіка"] / А.В. Рибчук, О.А. Ковенська, Н.М. Антофій, В.І. Покотилова. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. – 220 с. –
4. Методичні рекомендації для самостійної роботи здобувачів початкового рівня (короткий цикл) вищої освітньої освіти з навчальної дисципліни «Аналіз господарської діяльності» для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «молодший бакалавр» зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» (освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування») (автори: ОЛІЙНИК О.В., ЗАМУЛА І.В.), 2021, 112 с. Електронне видання (Протокол НМР № 05 від 22.09.2021). URL: <https://learn.ztu.edu.ua/mod/resource/view.php?id=119810>
5. Методичні рекомендації з використання інструментарію аналізу і статистики у кваліфікаційних роботах бакалаврів і магістрів спеціальності 071 «Облік і оподаткування» / Укладачі: д.е.н., проф. І.В. Замула, к.е.н., доц. Т.В. Барановська, к.е.н., доц. І.В. Іваненко, к.е.н., доц. І.Р. Поліщук. – Житомир: ЖДТУ, 2018. – 68 с. URL:
6. Мошенський С.З., Олійник О.В. Економічний аналіз. Підручник для студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів. / За ред. д.е.н., проф., Заслуженого діяча науки і техніки України Ф.Ф. Бутинця. – 2-ге вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП «Рута», 2007. – 704 с.
7. Олійник О.В. Економічний аналіз: Практикум для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 7.050106 «Облік і аудит». За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця – Житомир: ПП «Рута», 2003. – 496 с.

Допоміжна література

1. Zamula, I., Prodanchuk, M., Kovalchuk, T., MyhalkivA., & Simakov, K. (2020). Engineering of business processes in accounting support of cash management. Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal, 6(3), 135-148. Retrieved from <https://are-journal.com/index.php/are/article/view/341>
2. Zhyhlei I., Zamula, I., Travin, V. Assessing organic production efficiency. Revista Română de Statistică Supliment, №. 11/2020. С. 51-61 URL: <https://www.revistadestatistica.ro/supliment/2020/12/assessing-organic-production-efficiency/>
3. Tanasiieva, M., Zamula, I., Travin, V., Nitsenko, V., Balezentis, T. and Streimikiene, D. (2020) Assessment of the Profitability of Environmental Activities in Forestry. Sustainability. 12(7), 2998. <https://www.mdpi.com/2071-1050/12/7/2998>
4. Аналітична оцінка та контроль бізнес-процесів в межах маркетингової стратегії суб'єкта господарювання: монографія / за заг. ред. д.е.н., проф. Замули І.В. – Житомир: Видавець О.О. Євенок, 2016. – 388 с.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/241.00.1/Б/ОК6- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 30 / 24

5. Замула І.В. Аналіз фінансового стану підприємства в умовах комп'ютеризації. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка» : науковий журнал. Острог : Вид-во НаУОА, березень 2020. № 16(44). С. 199-202.
6. Замула І.В., Танасієва М.М., Травін В.В. Підходи до оптимізації ефективності природоохоронних заходів у лісовому господарстві. Економіка, управління та адміністрування. 2020. № 2 (92). С. 56-62. <http://ema.ztu.edu.ua/article/view/207999/208184>
7. Замула І.В., Маркетингові дослідження ринку екологічно чистої продукції. Вісник Волинського інституту економіки та менеджменту. 2016. № 15. С. 123-128.
8. Замула І.В., Олішевська Ю.К., Травін В.В. Оцінка латентних показників у фінансовому аналізі. Вісник ЖДТУ. Економічні науки. 2019. № 2 (88). С. 17-22.
9. Замула І.В., Осадча Т.С., Процедурні аспекти аналізу ренти суб'єкта господарювання. Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки». 2017. № 4 (82). С. 59-66
10. Замула І.В., Патарідзе-Вишинська М.В. Міжнародний досвід оцінки фінансової безпеки підприємств. Ефективна економіка, 2018, № 12
11. Замула І.В., Примак Т.С. Організація аналізу фінансових результатів в межах маркетингового дослідження конкурентних переваг. Вісник ЖДТУ. Економічні науки. 2016. № 2 (76). С. 12-18.
12. Замула І.В., Прут Т.М. Организация анализа транзакционных расходов. Вісник ЖДТУ. Економічні науки. 2016. № 3 (77). С. 13-18.
13. Замула І.В., Травін В.В., Радінович Н.О. Аналіз фінансового стану підприємств хлібопекарської галузі як основа формування механізмів її сталого розвитку. Ефективна економіка, 2017, № 12
14. Інформаційне забезпечення економічного механізму охорони та стійкого використання природних ресурсів: монографія / За заг. ред. д.е.н., проф. Замули І.В. Житомир: ПП «Рута», 2017. 308 с.
15. Мних Є.В. Економічний аналіз: підручник / Є.В. Мних. – К.: Знання, 2011. – 630 с.
16. Проблемні аспекти та перспективи розвитку обліку, контролю, аналізу і оподаткування суб'єктів господарювання в умовах глобалізації економіки: монографія / – Кривий Ріг: Вид. , 2017. – 408 с.
17. Статистико-аналітичне забезпечення управління інноваційним розвитком економічних суб'єктів: колективна монографія / За заг.ред. В.К. Савчука. - К.: ФОП Ямчинський О., - 2020. - 292 с. С. 171-210
18. Цал-Цалко Ю.С. Фінансовий аналіз: підручник / Ю.С. Цал-Цалко, Ю.Ю. Мороз, Л.А. Суліменко. – [вид. 5-е, доповнене.] – Житомир: ПП «Рута», 2012. – 609 с.
19. Шпанковська Н. Г. Аналіз господарської діяльності: теорія, методика, розбір конкретних ситуацій. [текст]: навч. посіб. / Н.Г. Шпанковська, Г.О. Король, К.Ф. Ковальчук [та ін.]; за ред. К. Ф. Ковальчука – К. :«Центр учбової літератури», 2012. – 328 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <http://learn.ztu.edu.ua>
2. <http://smida.gov.ua>
3. <http://www.nbu.gov.ua>
4. <https://openbudget.gov.ua/>

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/241.00.1/Б/ОК6- 2023
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 30 / 25</i>

5. <https://spending.gov.ua/new/>